

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 15

Засновано у 2015 році

Рівне – 2022

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 15. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; упоряд.: О. Б. Петренко ; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2022. 368 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Андрощук І. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української та іноземної лінгвістики Луцького національного технічного університету;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Павелків К. М., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Побірченко Н. С., доктор педагогічних наук, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Соїчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Zdzislaw SirojC (Здзіслав Сіройц), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Jolanta Skubisz (Йоланта Скубіш), доктор наук в галузі педагогіки, доцент гуманітарно-економічної академії міста Лодзь, член Товариства соціальної педагогіки при Комітеті педагогічних наук Польської Академії Наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк (Падалка) О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних **Index Copernicus International**: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: **проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 26 травня 2022 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

Сухомлинська О. Відображення побуту дитини шкільного віку у вітчизняних наукових і літературних джерелах.....	6
Skubisz J. Suwerność w teorii i praktyce pedagogicznej.....	18
Блавт О. Інклюзивне фізичне виховання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами засобами дистанційних технологій	27
Коляда Н., Кравченко О. Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства: 15 років діяльності.....	35
Мачинська Н. Професійні цінності викладача закладу вищої освіти як чинник його особистісного зростання.....	48
Павелків Р. Сучасний підхід до психолого-педагогічного трактування проблеми морального виховання особистості.....	58
Петренко О. Питання психолого-педагогічної підтримки дітей під час війни: інформаційно-технологічне забезпечення.....	67
Потапчук Т. Педагогічні умови професійної підготовки педагогів до використання інноваційних технологій.....	77
Павелків К., Стельмашук Ж. Проактивність як психолого-педагогічна проблема.....	88
Потапчук Т., Макарук О. Деякі аспекти характеристики професійно-педагогічної підприємливості вчителя початкової школи	95
Руденко В., Руденко Н. Об'єкт і предмет педагогічних досліджень у методологічних системах України і Польщі	102
Сойчук Р. Сходження до нації через солідарність: педагогічні ідеї Т. Д. Дем'янюк.....	124
Яцук І. Громадянське становлення курсантів ЗВО системи МВС у процесі їх професійної підготовки: до постановки проблеми.....	133
Баліка Л. Проблема морального виховання дитини на шпальтах українських педагогічних часописів (перша третина ХХ ст.).....	146
Blashevsk A., Dmytrenko N., Fedorets M. Oral and written communicative competence at the lessons of foreign and native languages in primary school in the process of blended learning.....	154
Вірста С., Жалко Т., Гончарук О. Формування емоційного інтелекту на уроках літературного читання в початковій школі.....	164
Gron L., Antonenko N. The “flipped classroom” model: what it is and how it works	173
Коваленко В., Пилипюк Л. Використання комп'ютерно-інформаційних технологій у вивченні іноземної мови	178
Лобанова С., Мартинюк А. Проектна діяльність здобувачів освіти технічних ЗВО при вивченні іноземної мови.....	187
Мороз Л., Масло І. Методика викладання іноземних мов у немовних ЗВО з 60-х років ХХ століття до нині.....	195
Поліщук О. Сучасні форми виховної роботи у контексті Нової української школи.....	202
Романюк С., Трофімчук В. Сучасні технології викладання іноземної мови в умовах інклюзії у закладах вищої освіти	208
Сілков В., Сілкова Е. Виховна спрямованість задач підручників з	

математики початкової школи у НУШ.....	215
Триндюк В., Мартинюк А., Губіна А. Розвиток soft skills засобами інтерактивних технологій (підручників) на заняттях з іноземної мови в закладах вищої освіти.....	225
Fridrikh A., Bihunova S., Bihunov D. Focus on teaching grammar in context.....	236
Ціпан Т. Т. Д. Дем'янюк про табірний збір як підготовку до літньої навчальної практики.....	245
Шетеля Н. Засоби практичної реалізації аксіологічного підходу у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв.....	254
Шурин О. Актуальні питання організації позашкільної освіти в умовах дистанційного навчання.....	263
Шуст Л., Гончарук О., Дацюк В. Використання елементів народознавства на уроках української мови як одна з умов формування компетентності вільного володіння державною мовою..	269
Ясногурська Л., Мороз Н. Навчання англійської мови як другої іноземної.....	279
Доробки молодих науковців	
Акімов В. Сутність профілактики насильства в освітньому середовищі закладів вищої освіти у науковому дискурсі.....	285
Антончик Є. Основні напрями, динаміка і незворотність модернізаційних процесів в українській освіті.....	294
Кузьмич А. Авторські школи в системі освіти Рівненщини: історіографія питання.....	302
Мельникович Г. Роль сучасної художньої української підліткової літератури у формуванні ціннісних орієнтацій учнів середнього підліткового віку.....	312
Поліщук Н. Волонтерство як соціально-педагогічний феномен: термінологічний аналіз.....	320
Попова К. Нормативно-правові акти України про загальноосвітню школу: витоки полікультурної компетентності.....	330
Семеренко Ж. Комплексне графічне проектування у підготовці майбутніх учителів технологій.....	340
Чжан Кай Дослідження шляхів удосконалення цифрової компетентності (ІКТ) здобувачів освіти у закладах вищої освіти.....	349
Рецензії	
Петренко О. Освітній простір України крізь призму регіональної культурної практики [рецензія на книгу «Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс: крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету». До 50-річчя від часу заснування. Автор-укладач Виткалов С. В. Рівне : А. Брегін, 2021. 550 с., іл.].....	355

Ціпан Тетяна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0002-1356-2825

e-mail: 23tts22@ukr.net

Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК ПРО ТАБІРНИЙ ЗБІР ЯК ПІДГОТОВКУ ДО ЛІТНЬОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Анотація. У статті розкрито практичний аспект професійної підготовки здобувачів вищої освіти в Рівненському державному гуманітарному університеті. Окреслено внесок професора Т. Дем'янюк у методику проведення табірної збори – різновиду навчальної практики, що забезпечує підготовку майбутніх учителів до організації позакласної і позашкільної виховної роботи, в т.ч. й у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Зокрема, розкрито сутність модуля «Методика організації табірної збори» (навчальна дисципліна «Теорія і методика виховання») – передбачає теоретичне вивчення нормативно-правових засад діяльності дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, основи організації його життєдіяльності, технології роботи вожатого у ньому. Особлива увага зосереджена на практичному аспекті табірної збори – організації і проведенні двох тематичних днів «Здрастуй, літо!» та «Хай буде вільна Україна на всі роки, на всі віки».

Узагальнено, що табірний збір – важливий компонент професійної підготовки і професійного виховання майбутніх вчителів, що забезпечує реалізацію ними свого професійного і творчого потенціалу, закріпленню теоретичних знань, отриманих в процесі оволодіння психолого-педагогічними науками, оволодінню системою практичних умінь і навичок у роботі з дітьми різних вікових категорій. Упровадження табірної збори в практику роботи закладу вищої освіти є вкрай необхідним для підготовки висококваліфікованих фахівців.

Ключові слова: навчальна практика, професор Т. Д. Дем'янюк, майбутні вчителі, методологічний підхід, табірний збір, виховна робота.

Постановка проблеми. Майбутнє будь-якої держави визначається станом освіти та виховання, якістю підготовки молодого покоління до самостійного життя та професійної діяльності. Нинішній процес удосконалення системи вітчизняної освіти пов'язаний з переорієнтацією її цілей, змісту, форм, методів та засобів на підготовку фахівців з вищою освітою на рівні високих стандартів якості й забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників як на національному, так і європейському та світовому ринках праці. «Підготовка педагогічного працівника має відповідати суспільним запитам, сформульованим у професійних стандартах та стандартах освіти, враховувати світові тенденції та рекомендації впливових міжнародних

організацій щодо підготовки педагогів» (Концепція розвитку педагогічної освіти, 2020).

Згідно Закону України «Про вищу освіту» (2014) освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється у таких його формах: навчальні заняття (лекції, практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота), практична підготовка, контрольні заходи. Практична підготовка майбутніх вчителів спрямована на удосконалення здобувачами вищої освіти під час навчання теоретичних знань, формування у них професійних умінь за відповідною освітньою програмою для прийняття самостійних рішень у конкретних умовах фахової діяльності, набуття педагогічного досвіду і здатності до подальшої професійної самореалізації в умовах реформування освіти.

Освітньо-професійними програмами і навчальними планами підготовки фахівців у Рівненському державному гуманітарному університеті передбачені різні види практик, серед яких навчальні: комп'ютерна, технологічна, туристична, клінічна, археологічна, музейно-архівна, навчально-педагогічна, психолого-педагогічна, педагогічна (пропедевтична), навчальна у майстернях, архівна, діалектологічна, мовленнєва, загально-екологічна, ландшафтно-екологічна, загальна ознайомча, клінічна, табірний збір, польова, соціологічна, політологічна, інформаційно-комп'ютерна та інші (Положення про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті).

У пропонованій статті ми ставимо за **мету** розкрити сутність такого виду навчальної практики, як табірний збір, виокремивши при цьому внесок завідувачки кафедри теорії і методики виховання РДГУ, професора Дем'янюк Тамари Дмитрівни у методику його проведення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У педагогічній спадщині професора Т. Д. Дем'янюк, яка упродовж 25 років очолювала кафедру, міститься ціла низка науково-методичних напрацювань, оригінальних педагогічних ідей щодо удосконалення проблеми професійної підготовки студентської молоді, яку вона пов'язувала із конкурентоспроможністю на ринку праці, умінням організовувати не лише навчальний процес, а й позакласну і позашкільну виховну роботу з дітьми різних вікових категорій, тобто педагогічно організованим дозвіллям. У низці нормативно-правових документів – Конституції України, Законах України «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту», «Про оздоровлення та відпочинок дітей» – зазначається, що педагогічно організоване дозвілля виступає важливим механізмом забезпечення безпечного та комфортного дитинства (Закон України «Про охорону дитинства»), культурного розвитку, інформаційної безпеки, виховання громадянськості, патріотизму, толерантності, законослухняної поведінки дітей та підлітків (Закон України «Про позашкільну освіту»)

Аналіз сучасної наукової та педагогічної літератури засвідчує про різноманітність методологічних підходів до організації та проведення педагогічної практики майбутніх вчителів у закладах вищої освіти. Ефективними є системний, комплексний, діяльнісний, компетентнісний, інтегративний, акмеологічний та інші. Схарактеризуємо окремі з них.

З точки зору *системного підходу*, педагогічна практика здобувачів вищої освіти розглядається як єдина система, що складається з окремих елементів

(знайомство із закладом освіти, навчальна робота із школярами, виконання функцій класного керівника, педагога-організатора, робота з батьками, а також організація виховного процесу в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку тощо).

Комплексний підхід до організації педагогічної практики передбачає реалізацію міждисциплінарних зв'язків філософії, фізіології, психології, педагогіки і спеціальних дисциплін, взаємозв'язок теоретичної підготовки і практичної роботи, поєднання різних видів діяльності з оволодіння здобувачами освіти системною професійних ролей (вчитель-предметник, класний керівник, педагог-організатор, вихователь тощо).

Діяльнісний підхід передбачає залучення здобувачів освіти у період практики до різних видів педагогічної діяльності (відвідування та спостереження уроків, складання планів навчання, проведення пробних і залікових уроків, організації позакласних виховних заходів тощо). Акцент здійснюється на передачі знань, умінь і навичок, отриманих в університетській аудиторії, у шкільну практику, на оволодіння здобувачами освіти досвідом педагогічної діяльності.

Сучасна педагогічна освіта орієнтована на реалізацію *компетентнісного підходу*, який передбачає досягнення нової якості професійної практичної підготовки, оцінки динаміки розвитку професійної компетентності здобувачів освіти. Мається на увазі, що у процесі педагогічної практики здобувач освіти повинен оволодіти низкою компетенцій, необхідних для майбутньої педагогічної діяльності. Кожна компетентність - це набір складних професійних навичок та інтегративних навичок, які є результатом роботи здобувачів освіти у період практики.

Практико-орієнтований підхід забезпечується змістом засвоєного матеріалу, його професійним спрямуванням, науковою достовірністю, доступністю для здобувачів освіти і виражається у свідомому й активному оволодінні знаннями і вміннями (Дем'янюк, 2009).

Глибоко аналізуючи соціально-політичні, економічні та соціокультурні умови, професор Т. Д. Дем'янюк усвідомлювала, що для подальшого розвитку педагогічної науки та практики, удосконалення якості підготовки майбутніх учителів великого значення має педагогічна практика загалом і табірний збір як різновид навчальної зокрема, адже він зорієнтований на узагальнення, систематизацію та закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань, умінь і навичок із психолого-педагогічних дисциплін, ознайомлення їх із специфікою майбутньої спеціальності, засвоєння первинних практичних знань та умінь із загально-професійних і психолого-педагогічних дисциплін.

Упродовж 2000-2006 років табірний збір проводився на восьми факультетах РДГУ (педагогічному, факультеті математики й інформатики, іноземної та української філології, історико-соціологічному, психолого-природничому, фізико-технологічному, музично-педагогічному), а з 2007 по 2010 роки – лише на педагогічному. Табірний збір проводився після оволодіння здобувачами освіти низки фахових та психолого-педагогічних дисциплін, серед яких «Теорія і методика виховання», «Педагогічна майстерність», «Організація виховної роботи в літніх оздоровчих таборах», «Технології позашкільної освіти і виховання». що дозволяло практикантам

свідомо та творчо застосовувати теоретичні знання в освітньому процесі школи, під час яких закріплюються теоретичні знання, формується розуміння необхідності їх постійного удосконалення, розвивається більш стійкий інтерес до професії вчителя. Табірний збір Тамара Дмитрівна вважала ефективним видом навчання, оскільки він передбачав не лише закріплення та поглиблення теоретичної підготовки здобувачів освіти з педагогічних дисциплін, набуття ними практичних навичок та компетенцій, а й досвіду самостійної професійної діяльності з дітьми різних вікових категорій у позакласній та позашкільній виховній роботі, в т.ч. й в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Програма табірної збору передбачала вирішення низки навчальних завдань:

систематизація знань про нормативно-правові засади освітньої діяльності; професійна підготовка майбутніх вчителів, здатних організувати позакласну та позашкільну роботу з дітьми різних вікових категорій, а також педагогічно організоване дозвілля в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;

підвищення загальнокультурного рівня студентської молоді, поглиблення знань про психолого-педагогічні засади освітньої та виховної діяльності майбутнього вчителя, про особливості роботи з дітьми різних вікових категорій;

сприяння оволодіння здобувачами освіти сучасними педагогічними методиками і здоров'язберігаючими технологіями організації життєдіяльності дітей;

розвиток у здобувачів освіти вміння самостійно проектувати програми виховної діяльності з їх подальшою реалізацією;

систематизація роботи щодо вдосконалення організації відпочинку та оздоровлення дітей, організації педагогічно організованого дозвілля. (*Інноваційні технології підготовки конкурентоспроможного вчителя*, 2009)

Для реалізації вищезазначених завдань у робочій програмі навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання» для підготовки та проведення табірної збору відводився модуль, яким передбачалося вивчення нормативно-правових засад діяльності дитячого закладу оздоровлення і відпочинку, основ організації його життєдіяльності, технологій роботи в ньому на посаді вихователя (вожатого).

Оволодіваючи матеріалом першої теми «Нормативно-правові засади функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку», бакалаври ознайомилися з чинним законодавством у цій галузі, Правилами перебування дітей у таборі, Інструкцією з техніки безпеки та охорони праці; визначали основні функції вихователя (вожатого), його роль у вирішенні проблем безпеки життя і здоров'я школярів, взаємовідносин з дітьми, батьками і колегами.

Зміст другої теми «Основи організації життєдіяльності дитячого закладу оздоровлення та відпочинку» розкривав особливості організаційної структури дитячого загону, функції його членів та логіку розвитку табірної зміни (періодизацію, педагогічні завдання, основну діяльність, організаційну структуру дня в ДЗОВ, особливості режиму дня тощо). Здобувачі освіти вивчали методичні підходи до роботи з дітьми різного віку, специфіку роботи

з різновіковими загонами, оволодівали технологіями організації педагогічно-організованого відпочинку та дозвілля. Вивчаючи теорію формування та розвитку тимчасового дитячого колективу в умовах ДЗОВ, майбутні вчителі оволодівали навиками організації збору, методами обробки професійно важливої інформації (даних) та їх інтерпретації (методами педагогічної діагностики, яка є фундаментом педагогічної діяльності та активно застосовується у вітчинських закладах освіти та оздоровлення).

Тема «Технології роботи вожатого в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку» розкривала особливості планування роботи вихователя (вожатого), наприклад: «Методика та технологія підготовки та проведення колективної творчої справи», «Організація та проведення масових заходів», «Організація та проведення лінійок», «Ігротека сучасного дитинства», «Проектна діяльність», «Формування цінностей здорового способу життя», «Організація спортивних заходів. Туризм та краєзнавство», «Пісенна та танцювальна творчість» тощо.

Під час реалізації програми табірної збору здобувачі освіти навчалися складати плани роботи табірної загоду на зміну, на день з урахуванням контингенту дітей, їх інтересів і можливостей, загального плану роботи дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, його специфіки; методикою організації загонових та загальнотабірних виховних заходів різноманітної тематики і спрямування, враховуючи специфіку інтересів дітей та педагогічних завдань; ознайомлювалися з особливостями організації дозвіллевого спілкування, а також соціальним загартуванням. При цьому професор Т. Д. Дем'янюк великого значення надавала моральній атмосфері, в якій відбувається процес підготовки майбутнього педагога до роботи з дітьми і його саморозвиток, а також культурі спілкування, стилю взаємостосунків.

Практичний аспект підготовки студентів до організації роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку розкривався у двох тематичних днях – «Здрастуй, літо!» і «Хай буде вільна Україна на всі роки, на всі віки».

Тематичний день «Здрастуй літо!» передбачав театралізоване дійство «Відкриття табірної зміни». Його мета – формування професіоналізму, розвитку лідерських якостей і творчих здібностей здобувачів освіти, формування почуття відповідальності і колективізму, дружби і товарищескості (критерії оцінки: відповідність назви загоду його девізу, загоновій пісні, речівці, костюмам, змісту і стилю презентації, музичному супроводу, декораціям; оригінальність, виконавська майстерність).

Мета другого дня – «Хай буде вільна Україна на всі роки, на всі віки» – формування національної свідомості та самосвідомості здобувачів освіти, їх патріотичних якостей і рис характеру, високих морально-духовних почуттів і гордість за приналежність до українського народу, усвідомлення обов'язку захисту України, толерування полікультурності, готовності до трансляції цих якостей вихованцям (критерії оцінки: тематична спрямованість сценарію та якість його представлення, відповідність сценарію музичному супроводу, декораціям, атрибутам (костюмам, тематичним символам), використання державних символів та національної символіки, упровадження інноваційних форм і методів виховання, уміння володіти словом, педагогічна та виконавська майстерність).

Під час підготовки та проведення тематичних днів здобувачі освіти набували вмінь встановлювати і підтримувати конструктивні ділові й особистісні стосунки з іншими, вирішувати конфлікти і знаходити стратегії виходу із складних педагогічних ситуацій, проводити самоаналіз педагогічної діяльності, коректувати свою поведінку залежно від конкретної ситуації; вивчати індивідуальні здібності, інтереси та нахили дітей.

Загалом упроваджені форми роботи забезпечували оволодіння бакалаврами методиками організації тематичних змін, масових свят, загонних справ, засобами оцінки і формування системи позитивних міжособистісних відносин, психологічного клімату тощо.

Організація і проведення табірної збори забезпечувалася високим культурним, освітнім, методичним рівнем його організації, що сприяло формуванню у здобувачів вищої освіти:

культури педагогічного мислення (здатність сприймати аналізувати і узагальнювати інформацію, визначати мету діяльності та вибирати способи її досягнення, діяти на основі принципів толерантності, діалогу та співпраці);

усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії; володіння мотивацією до здійснення професійної діяльності;

здатності використовувати систематизовані теоретичні й практичні знання психолого-педагогічних наук під час вирішення соціальних і професійних завдань, відповідати за результати своєї професійної діяльності;

удосконаленню мовленнєвої культури (здатність логічно правильно, аргументовано і чітко вибудовувати усне і писемне мовлення);

готовності до взаємодії з іншими, до роботи у колективі та забезпечення охорони життя і здоров'я вихованців.

Особливість табірної збори полягає в тому, що здобувачі освіти по закінченню третього курсу могли ставати (і ставали) повноправними членами трудових педагогічних колективів дитячих закладів оздоровлення і відпочинку Рівненської, Волинської, Хмельницької, Тернопільської областей: їх приймали на роботу, вони вступали у реальні трудові відносини з усіма службами та працівниками дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, отримували заробітну плату; несли повну адміністративну і юридичну відповідальність за життя і здоров'я дітей, морально-етичну та професійну відповідальність за організацію цікавої розвиваючої життєдіяльності довірених їм дітей та дитячих колективів. Для багатьох здобувачів вищої освіти це був перший досвід їх педагогічної діяльності.

Уведення в дію нових професійних стандартів, зокрема Стандарту вищої освіти України для спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 освіта/педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2021), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (2020), Професійного стандарту за професією «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020) змінює вимоги до підготовки фахівців у закладах вищої освіти і до якості оволодіння професією. В умовах НУШ професійна підготовка сучасного вчителя передбачає розвиток комунікативних навичок, ініціативності, творчості й активності, уміння аналізувати й вибудовувати пріоритети, упроваджувати інтерактивні методики освіти і виховання, до яких ми відносимо табірний збір, а також спрямованість до особистісного зростання і

вдосконалення професійної майстерності. Тобто все те, що професор Тамара Дмитрівна Дем'янюк упроваджувала впродовж своєї науково-педагогічної діяльності для якісного професійного виховання здобувачів вищої освіти

Висновки і перспективи подальших розвідок. Табірний збір – важливий різновид навчальної практики і професійного становлення майбутнього вчителя. Він формує у здобувачів освіти «смак» до педагогічної діяльності, дає чіткі уявлення про цілі, завдання, періоди і зміст життєдіяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, забезпечуючи при цьому тісний взаємозв'язок теорії і практики організації педагогічної діяльності з дітьми та адаптації до реальних умов педагогічної праці, в т.ч. й в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в літній період. Для багатьох здобувачів освіти табірний збір став вагомим сходиномкою для інтеграції в професійну спільноту та підтвердження правильності вибору професії.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у висвітленні досвіду роботи професора Дем'янюк Т. Д. в організації роботи куратора академічної групи у професійному становленні майбутнього вчителя початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Концепція розвитку педагогічної освіти. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npra/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>. [Дата звернення 17.04.2022]

Закон України «Про вищу освіту» (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [Дата звернення 17.04.2022]

Положення про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті. URL: https://rshu.edu.ua/images/navch/pol_prakt_2019.pdf [Дата звернення 17.04.2022].

Закон України «Про охорону дитинства». (2001). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> [Дата звернення 17.04.2022]

Закон України «Про позашкільну освіту» (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> [Дата звернення 17.04.2022]

Дем'янюк, Т. (2009). *Виховний процес у вищому закладі освіти.* М-во освіти і науки України: РДГУ. Київ, НМЦ МОН України, 227 с.

Інноваційні технології підготовки конкурентоспроможного вчителя: монографія (2009). [під ред. Дем'янюк Т.Д., Савінової Н.С., Кособуцької Г.П.] / Рівне: РДГУ, 382 с.

Дем'янюк, Т., Завалевський, Ю., Шидловська, С. (2008). *Сучасні організаційні форми розвитку конкурентоспроможного вчителя:* метод. посіб. Рівне: РДГУ, 119 с.

Дем'янюк, Т., Первушевська, І. (2000). *Нові технології позашкільної освіти і виховання.* МОН України. Науков-метод. центр середньої освіти. Київ, 352 с.

Дем'янюк, Т., Рабченко, Т., Наумчук, Г. (1993). *Відпочинок та оздоровлення дітей:* метод. вказівки. Рівне : ДЛПІ, 132 с.

Тамара Дмитрівна Дем'янюк: *науково-педагогічна школа.* (2021). Упоряд. А.М.Воробйов, Г.П.Кособуцька, Р.Л.Сойчук. Рівне: РДГУ, 402 с.

REFERENCES

Kontseptsiiia rozvytku pedahohichnoi osvity [The concept of development of pedagogical education]. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>. [Data zvernennia 17.04.2022]. [in Ukrainian]

Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [The Law of Ukraine "On Higher Education"]. (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [Data zvernennia 17.04.2022]. [in Ukrainian]

Polozhennia pro praktyky u Rivnenskomu derzhavnomu humanitarnomu universyteti [Practice Regulations at Rivne State University for the Humanities]. URL: https://rshu.edu.ua/images/navch/pol_prakt_2019.pdf [Data zvernennia 17.04.2022]. [in Ukrainian]

Zakon Ukrainy "Pro okhoronu dytynstva" [The Law of Ukraine "On Childhood Protection"]. (2001). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> [Data zvernennia 17.04.2022]. [in Ukrainian]

Zakon Ukrainy "Pro pozashkilnu osvitu" [The Law of Ukraine "On Extra-curricular Education"]. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> [Data zvernennia 17.04.2022]. [in Ukrainian]

Demianiuk, T. (2009). *Vykhovnyi protses u vyshchomu zakladi osvity*. [Educational process at the University]. M-vo osvity i nauky Ukrainy: RDHU. Kyiv, NMTs MON Ukrainy, 227 s. [in Ukrainian]

Innovatsiini tekhnologii pidhotovky konkurentospromozhnoho vchytelia: monohrafiia [Innovative Technologies of Competitive Teacher: monohrafiia (2009). [pid red. Demianiuk T.D., Savinovoi N.S., Kosobutskoi H.P.]. Rivne: RDHU. 382 s. [in Ukrainian]

Demianiuk, T., Zavalevskiy, Yu., Shydlovska, S. (2008). *Suchasni orhanizatsiini formy rozvytku konkurentospromozhnoho vchytelia* [Modern organizational forms for development of competitive teachers] :metod. posib. Rivne: RDHU, 119 s. [in Ukrainian]

Demianiuk, T., Pervushevska, I. (2000). *Novi tekhnologii pozashkilnoi osvity i vykhovannia*. [New technologies of extracurricular education and upbringing]. MON Ukrainy. Naukov-metod.tsentr serednoi osvity. Kyiv, 352 s. [in Ukrainian]

Demianiuk, T., Rabcheniuk, T., Naumchuk, H. (1993). *Vidpochynok ta ozdorovlennia ditei: metod. vkazivky* [Recreation and health improvement: method. Instructions]. Rivne : DLPI, 132 s. [in Ukrainian]

Tamara Dmytrivna Demianiuk: naukovo-pedahohichna shkola [Tamara Demianyuk: Scientific and Pedagogical School]. (2012). Uporiad.A.M.Vorobiov, H.P.Kosobutska, R.L.Soichuk. Rivne: RDHU, 402 s. [in Ukrainian]

**T. D. DEMIANIUK ABOUT THE CAMP ASSEMBLY
AS PREPARATION FOR SUMMER TRAINING PRACTICE**

Tetiana Tsipan

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1356-2825
e-mail: 23tss22@ukr.net

Abstract. The article reveals the approaches to professional education of higher education students at Rivne State University for the Humanities. The contribution of Professor T. Demianiuk to the development of professional education of graduates of pedagogical specialties by means of academic disciplines is outlined. A description of the organization and implementation of the camp assembly - a form of educational practice that provides training for future teachers of pedagogical specialties to organization of extracurricular educational work, including children's health and recreation camps was made.

In particular, the essence of the module "Methods of organizing the camp assembly" (discipline "Theory and methods of education") was revealed. It involves studying the legal framework of the children's health and recreation institution, the basics of its organization, the technology of the counselor in the children's health and recreation camp. Particular attention is paid to the practical aspect of the training camp – the organization of two thematic days "Hello, summer!" and "Let Ukraine be free for all years, for all ages".

It is summarized that the training camp is an important component of professional training and professional education for future teachers; it ensures the realization of their professional and creative potential, strengthening theoretical knowledge obtained in the process of mastering the psychological and pedagogical sciences, mastering the system of practical skills and abilities. Its implementation in the new socio-cultural conditions is essential for the training of highly qualified specialists.

Keywords: teaching practice, professor T. D. Demianiuk, future teachers, training camp, educational work.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2022р.